

Nr 248.

Av herr **Wangson, Otto**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående löne reglering för lärare vid de allmänna läroverken m. fl. statliga undervisningsanstalter m. m.

I Kungl. Maj:ts proposition 271/1937 har föreslagits att extra ordinarie läroverksadjunkter skola placeras i 20:e lönegraden, d. v. s. med begynnelselönen i 18:e löneklassen och slutlön i 22:a löneklassen.

Med anledning härav tillåter jag mig anföra följande.

I Kungl. Maj:ts proposition 271/1937 finnes å sidan 428 en tabell, som jämför nuvarande och föreslagna löner för extra ordinarie manlig adjunkt. Denna tabell kan emellertid icke anses giva en riktig bild av förhållandena. Den är särskilt missvisande beträffande nuvarande löner. I nuvarande lön ingår nämligen ett belopp av Kr. 350:— + dyrtidstillägg efter sex terminers tjänstgöring, samt ytterligare Kr. 350:— + dyrtidstillägg efter tolv terminer. Den not, som i propositionen fogats till tabellen, giver ingen exakt upplysning härom; en läsare fäster sig främst vid de angivna skillnaderna mellan nuvarande och föreslagen lön. Det oriktiga i att ej taga hänsyn till denna arvodesförhöjning vid beräkning av nuvarande lön har även framhållits av tvenne bland de fyra läroverkslönesakkunniga. (Se reservation av herrar Grimlund och Norrbom sid. 439). Herrar Grimlund och Norrbom ha vidare ansett att kompensation bör beredas för de nytillkomna obligatoriska avdragen, d. v. s. att siffrorna under rubriken »Föreslagen lön» bör minskas med dessa avdrag. Denna uppfattning har, vad gäller familjepensionsavdraget, biträtts av statliga kommittéer såsom 1934 års avlöningsrevision och 1936 års avlöningsrevision, och dess riktighet torde icke kunna bestridas. Även finansministern har anslutit sig till denna uppfattning genom att av riksdagen begära anslag till de extra ordinarie tjänstemännens familjepensionering. (Se Bilaga till 1937 års statsverksproposition. Utgifterna. För flera huvudtitlar gemensamma frågor. Sida 19.) Nedanstående tabell är uppställd enligt nyss här ovan angivna principer. Hänsyn har dock tagits till ovannämnda förslag, om att staten skall betala familjepensioneringen.

Tabellen visar, att inkomstminskningar på högst avsevärda belopp i de flesta fall skulle bli följden av den föreslagna placeringen.

Löner för extra ordinarie lärare.

Ortsgrupp	Nuvarande lön			20:e lönegraden			21:a lönegraden		
	Beg. lön	4:e året	7:e året	Beg. lön Löneklass 18 Diff.	4:e året Löneklass 19 Diff.	7:e året Löneklass 20 Diff.	Beg. lön Löneklass 19 Diff.	4:e året Löneklass 20 Diff.	7:e året Löneklass 21 Diff.
A	4,863	5,314	5,766	4,513 — 350	4,846 — 468	5,179 — 587	4,824 — 39	5,157 — 157	5,490 — 276
B	4,863	5,314	5,766	4,706 — 157	5,052 — 262	5,398 — 368	5,030 + 167	5,377 + 63	5,723 — 43
C	5,005	5,456	5,908	4,863 — 142	5,258 — 198	5,618 — 290	5,237 + 232	5,596 + 140	5,956 + 48
D	5,147	5,598	6,050	5,092 — 55	5,418 — 180	5,838 — 212	5,443 + 296	5,816 + 218	6,189 + 139
E	5,289	5,740	6,192	5,285 — 4	5,622 — 118	6,058 — 134	5,650 + 361	6,036 + 296	6,422 + 230
F	5,469	5,920	6,372	5,478 + 9	5,827 — 93	6,277 — 95	5,856 + 387	6,256 + 336	6,655 + 283
G	5,469	5,920	6,372	5,671 + 202	6,031 + 111	6,497 + 125	6,063 + 594	6,476 + 556	6,888 + 516
H ₁	5,589	6,040	6,492	5,865 + 276	6,236 + 196	6,717 + 225	6,269 + 680	6,695 + 655	7,122 + 630
Stockholm	5,709 6,359 ¹⁾	6,810 6,910 ²⁾	7,362	5,998 + 289 — 361 ¹⁾	6,368 — 442 — 542 ²⁾	6,850 — 512	6,402 + 693 + 43 ²⁾	6,829 + 19 — 81 ²⁾	7,255 — 107
Göteborg	5,769	6,220	6,672	5,671 — 98	6,031 — 189	6,497 — 175	6,063 + 294	6,476 + 256	6,888 + 216

H₁ = Sundbyberg, Sundsvall, Östersund, Luleå, Gällivare och Kiruna.

¹⁾ 3:e året.

²⁾ 6:e året.

Ecklesiastikministern yttrar då det gäller de icke ordinarie folkskollärarna (Kungl. Maj:ts proposition 270/1937 sid. 72): »Enligt det skulle slutlönen för sådan lärare ligga en löneklass under slutlönen för motsvarande ordinarie lärare. Denna lönerelation mellan ordinarie och icke ordinarie befattningshavare motsvarar den inom allmänna civilförvaltningen gällande.» Sid. 73 samma proposition skriver statsrådet vidare: »Jag är även av den uppfattningen, att en icke ordinarie befattningshavare för den händelse han uppnådde slutlön borde vara placerad blott en löneklass lägre än motsvarande ordinarie befattningshavare». Till slut föreslår departementschefen att extra ordinarie folkskollärare placeras en lönegrad lägre än ordinarie, d. v. s. med begynnelselönen tre löneklasser lägre och slutlön två löneklasser lägre. Det framhålles även, att extra ordinarie folkskollärare intar en gynnad ställning gentemot andra statens tjänstemän därigenom, att han slipper ifrån att någonsin vara extra befattningshavare. De extra ordinarie läroverksadjunkterna åtnjuta icke någon sådan förmån. Det har ej kunnat undgå att väcka förvåning att de principer, som framhållits då det gällt extra ordinarie folkskollärare, synas ha skjutits åt sidan, då det gällt extra ordinarie läroverkslärares lönegradsplacering. För dessa föreslås en placering tre lönegrader lägre än för deras ordinarie kolleger, d. v. s. med begynnelselönen fem löneklasser lägre och slutlön fyra löneklasser lägre. En kritik härav riktar sig givetvis icke på något sätt mot de extra ordinarie folkskollärarnas placering.

Till belysning av här förevarande fråga må lämnas några sifferuppgifter rörande åldern hos medlemmarna av den kår det gäller. Under åren 1928—1933 har åldern för första utnämning till ordinarie adjunkt varit följande: 1928—1929, 39,3 år; 1929—1930, 38,9 år; 1930—1931, 39,9 år; 1931—1932, 41,1 år; 1932—1933, 40,2 år (Statens offentliga utredningar 1935: 52, sid. 202). Genom de 1935 beslutade åtgärderna har denna ålder sjunkit något, men utgjorde för de 125 tjänster, som skola tillsättas under våren 1937, vid ansökningstidens utgång sommaren 1936 36,4 år, d. v. s. vid utnämningen överstiger medelåldern fortfarande 37 år. Motsvarande siffror för tjänstetiden äro 15,25 termin respektive cirka 17 terminer. Medelåldern för utnämning kommer säkert att stiga, sedan i huvudsak alla de nya tjänsterna tillsatts. De löner, som det här är fråga om, röra medelålders män, som borde vara i tillfälle till familjebildning.

1928 års lönekommitté föreslog i sitt 27 maj 1931 avgivna betänkande med förslag till avlöningsreglemente för extra ordinarie och extra tjänstemän m. m. 22:a lönegraden. Denna kommitté hade föreslagit ordinarie adjunkt till placering i 23:e lönegraden. Enligt kungl. propositionen bibehålles kommitténs förslag för ordinarie, men de extra ordinarie nedflyttas två lönegrader. I propositionen föreslås, att ordinarie ämnes-

lärarinna placeras i lönegrad 21, d. v. s. en lärarkraft med enbart kompetens från högre lärarinneseminariet får en begynnelse-lön tre löne-klasser högre än en lärare med fyra à fem års akademiska studier samt provår.

Ecklesiastikministern skriver sid. 92 i ovannämnda proposition: »Emel-lertid bör här understrykas, att det torde bliva relativt få extra ordi-narie adjunkter, som icke komma att få högre begynnelse-lön än enligt 18:e löneklassen. Normalt fordras nämligen för att erhålla hänvisning till provårskurs ett ganska avsevärt antal terminers tjänstgöring På detta sätt torde det bliva ganska vanligt, att en extra ordinarie adjunkts begynnelse-lön kommer att utgå enligt 19:e löneklassen i stället för enligt den 18:e.» Det här berörda förhållandet, att det normalt fordras ett ganska stort antal terminers tjänstgöring för att erhålla hän-visning till provårskurs har allmänt erkänts vara ett missförhållande, som borde avhjälpas, och det synes då icke lämpligen kunna anföras såsom skäl för att placera de extra ordinarie läroverkslärarna i en lägre lönegrad än som ur sakliga synpunkter vore försvarligt.

Då här nedan yrkas, att extra ordinarie läroverksadjunkt placeras i 21:a lönegraden, är det av intresse att kunna påvisa, att kostnadsök-ningen för denna placering, jämförd med Kungl. Maj:ts nuvarande för-slag, skulle bliva föga betydande. För tillfället finnas enligt Läroverks-lärarnas riksförbunds årsbok 1936 250 lärare, som kunna komma i fråga till extra ordinarie tjänst. Av dessa bliva 125 nu i vår utnämnda till ordinarie tjänst. Om alla de återstående vore placerade på billigaste ort (A-ort), så skulle skillnaden i kostnad mellan 18:e och 19:e löneklas-sen bliva kronor 41,600. Om de vore placerade på D-ort, skulle kost-nadsökningen bliva kronor 46,000, och om de bodde på G-ort kronor 51,600. I dessa siffror ingå dyrtidstillägg på 11 procent. Kostnaden för en höjning av extra ordinarie läroverksadjunkts placering från 20:e till 21:a lönegraden skulle alltså ej överstiga kronor 50,000 per år med det antal lärare, som nu äro kompetenta att söka dylika tjänster.

Med stöd av vad ovan anförts får jag alltså hemställa,

att riksdagen måtte besluta att extra ordinarie läro-verksadjunkt skall placeras i lönegrad B 21 enligt löne-plan som framgår av Kungl. Maj:ts kungörelse med av-löningsbestämmelser för icke-ordinarie befattningshavare vid nyreglerade verk inom allmänna civilförvaltningen; svensk författningssamling 1935: 397.

Stockholm den 6 april 1937.

Otto R. Wangson.